

ПРОГРАМА
розвитку кафедри біології та методики навчання біології
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
на період 2021-2026 рр.

1. Обґрунтування необхідності створення програми розвитку
кафедри біології та методики навчання біології

Кафедра біології та методики навчання біології є структурним підрозділом природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, що здійснює підготовку фахівців за спеціальностями 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) та 091 Біологія, сповідує його місію, поважає, зберігає, розвиває та примножує культурні та духовні традиції Університету, формує його академічне середовище.

Необхідність створення програми розвитку Кафедри визначається потребою розвитку основних аспектів освітньої та наукової парадигм діяльності Кафедри відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність»; врахуванням сучасних запитів ринку праці; потребою в орієнтації на європейські науково-освітні аналоги, з метою підвищення всеукраїнського та світового рейтингу Університету.

З метою підвищення ефективності діяльності Кафедри дана програма базується на положеннях та пунктах нормативних актів та документів:

- Стратегії розвитку Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка на 2020-2030 роки;
- Кодексу академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;
- Програми розвитку природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка на 2020-2025 рр.;
- Положення про кафедру біології та методики навчання біології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

2. Місія, візія та мета кафедри

Місією Кафедри є підготовка соціально-відповідальних висококваліфікованих фахівців на першому та другому освітніх рівнях вищої освіти за спеціальностями 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) та 091 Біологія відповідно до потреб ринку праці в умовах євроінтеграції та Концепції Нової української школи; створення, збереження та поширення знань у галузях біології та біологічної освіти, формування біологічно та екологічно грамотної, чесної, свідомої та небайдужої особистості, здатної до незалежного професійного творчого мислення та відповідальної фахової діяльності; формування ефективної команди лідерів, які поділяють цінності корпоративної

культури Університету, спроможні забезпечити якість підготовки професіоналів і лідерів нової генерації у галузях освіти та біології.

Візія. Кафедра є структурним підрозділом природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, де реалізується підготовка конкурентоспроможних фахівців у галузях середньої освіти та біології; лідером з високою корпоративною культурою, інноваційною освітою, актуальною наукою та постійним прагненням досконалості, який відповідає інтересам інноваційного розвитку на національному (регіональному, державному) та світовому рівнях. Візія досягається шляхом реалізації проектів і програм розвитку відповідно до цінностей СумДПУ імені А.С. Макаренка: особистість, лідерство, креативність, студентоцентризм, гуманізм, толерантність, рівність та соціальна справедливість, якість, довіра, духовність, національна свідомість, академічна свобода, критичність та незалежність мислення, відповідальність, професіоналізм, активна громадянська позиція. Кафедра проваджує педагогічні та біологічні інновації й активно впливає на екологічну свідомість населення регіону, реалізує проекти у галузі збереження біорізноманіття, раціонального природокористування, охорони здоров'я. На кафедрі органічно поєднуються освітня діяльність з науковою та практичною у сферах біології,

Метою діяльності Кафедри є організація і здійснення на високому рівні освітньої, наукової, методичної та організаційної роботи зі здобувачами вищої освіти, проведення наукових досліджень за профілем Кафедри, забезпечення Університету, закладів освіти, установ та організацій Сумського регіону та України висококваліфікованими педагогічними, науковими і науково-педагогічними кадрами, які мають високий рівень професійної компетентності в галузях 01 Освіта та 09 Біологія, готові для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього та інноваційного характеру в сучасному освітньо-науковому просторі, є конкурентоспроможними на національному й міжнародному ринку праці.

3. Пріоритетні напрями діяльності кафедри на означений період

Для виконання своєї місії Кафедра проводить навчальну, методичну і виховну діяльність у поєднанні з науковою та науково-дослідною діяльністю; застосовує студентоцентризований підхід, в основу якого закладається компетентнісна модель фахівця, створена за участі викладачів, роботодавців і випускників; підтримує та просуває позитивний імідж Університету як провайдера якісних освітньо-наукових послуг.

Важливою концептуальною складовою роботи Кафедри залишається патріотичне виховання студентства та підготовка майбутніх високопрофесійних фахівців, які здатні успішно захищати національні інтереси України.

Виходячи із зазначеного, пріоритетними напрямками у роботі кафедри на 2021-2026 роки слід вважати наступні.

3.1. Навчальна робота

- удосконалення освітніх програм та програм дисциплін з урахуванням сучасних досягнень науки, техніки, технології й виробництва та іноземного досвіду;
- підвищення якості освітнього процесу через запровадження технологій інноваційного навчання;
- продовження роботи над розробленням електронних навчальних ресурсів навчальних дисциплін та їх розміщенням на освітній платформі Moodle;
- підвищення рівня викладання навчальних дисциплін шляхом залучення до навчального процесу провідних фахівців, що мають вагомí наукові здобутки та/або передовий педагогічний досвід роботи;
- осучаснення викладання освітніх дисциплін через залучення молоді, зокрема випускників кафедри, до викладацької діяльності для читання гостьових лекцій, проведення семінарів, тренінгів, майстер-класів тощо;
- організація та проведення ефективної підсумкової атестації випускників шляхом залучення зовнішніх стейкхолдерів до роботи екзаменаційних комісій та аналізу якості професійної підготовки студентів;
- участь викладачів Кафедри у програмах академічної мобільності та міжнародних освітніх проектах;
- активізація участі Кафедри у розробці та впровадженні освітніх програм подвійного диплому;
- розвиток програм дуальної освіти та залучення до них широкого кола підприємств та організацій-роботодавців;
- сприяння англomовній підготовці професорсько-викладацького складу Кафедри, створенню та реалізації навчальних курсів з іноземною (англійською) мовою викладання.

3.2. Методична робота

- розроблення, затвердження, моніторинг, періодичний перегляд та оновлення освітніх програм за рівнями вищої освіти; залучення стейкхолдерів до формулювання цілей та визначення програмних результатів освітніх програм та їх компонентів;
- розроблення робочих програм навчальних дисциплін Кафедри та програм практик, їх перегляд із визначеною періодичністю та постійним моніторингом;
- активізація роботи у підготовці та виданні підручників, навчальних посібників, методичних розробок, рекомендацій, вказівок та іншої навчальної літератури, розроблення засобів навчання та навчального обладнання за профілем Кафедри;
- використання сучасних інформаційних технологій у викладанні навчальних дисциплін, зокрема засобів мультимедіа та засобів дистанційної освіти;

- запровадження форм проведення практичних і лабораторних занять, які забезпечують самостійне оволодіння студентами знаннями і навичками під безпосереднім керівництвом викладачів;
- розширення переліку вибіркового навчальних дисциплін, включення до нього, насамперед, дисциплін практичної спрямованості;
- розробка критеріїв оцінювання та зарахування здобувачам освіти результатів неформальної та/або інформальної освіти;
- активізація роботи по створенню та реалізації навчальних курсів з іноземною (англійською) мовою викладання;
- участь у розробленні та своєчасному оновленні інформаційних пакетів для сайту Університету, а також веб-сторінок Факультету і Кафедри.

3.3. Наукова та інноваційна робота

- участь співробітників кафедри у виконанні фундаментальних та прикладних науково-дослідних проектів за тематикою, що відповідає найбільш актуальним потребам інноваційного розвитку регіону й держави, реєстрація виконуваних колективних наукових тем в УкрІНТЕІ;
- створення сучасної лабораторної бази, що дозволяє проводити експериментальні дослідження на високому рівні – проведення дослідницьких робіт, які базуються на виробничих потребах провідних вітчизняних підприємств та установ, а також робіт за міжнародним співробітництвом;
- забезпечення підключення всіх комп'ютерів Кафедри до глобальних інформаційних ресурсів, що забезпечить доступ співробітників та студентів до новітньої інформації, до можливостей глобального освітнього простору;
- посилення роботи з пошуку фінансового забезпечення наукової діяльності, шляхом участі у грантах, госпдоговірних та держбюджетних темах, фондах і програмах;
- публікація наукових здобутків науково-педагогічних працівників кафедри у закордонних та вітчизняних фахових наукових виданнях, надавати пріоритетного значення публікаціям у наукових виданнях, включених до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science;
- участь в організації роботи редакційної колегії періодичного наукового видання Університету «Природничі науки», спрямування зусиль на включення його до переліку фахових наукових видань України категорії «Б» у відповідних галузях знань;
- оперативний облік об'єктів інтелектуальної власності науково-педагогічних працівників Кафедри, моніторинг інтернет-присутності і цитованості індивідуального та кафедрального наукового продукту у наукометричних базах

Google Scholar, Copernicus, Scopus, Web of Science та університетському репозитарії;

- всебічна підтримка підготовки кандидатських та докторських дисертацій на кафедрі через надання можливості здобувачам користуватися лабораторною та методичною базою кафедри;
- експертиза та рецензування результатів науково-дослідної роботи: авторефератів, дисертацій, наукових видань, статей тощо, опонування дисертацій;
- створення умов для залучення студентів до проведення дослідницьких робіт;
- інтеграція результатів наукових здобутків науковців Кафедри у навчальну, наукову та виробничу діяльність інших установ та організацій регіону та держави.

3.4. Організаційна робота

- створення умов для професійного росту студентів і співробітників Кафедри, задоволення потреб особистості в інтелектуальному, культурному, моральному та фізичному розвитку;
- підготовка ліцензійних та акредитаційних справ за спеціальностями та освітніми програмами;
- участь співробітників Кафедри у роботі експертних рад, комісій, робочих груп тощо Міністерства освіти і науки України, Університету, факультету, спеціалізованих радах із захисту дисертацій для здобуття наукового ступеню доктора філософії та/або доктора наук;
- організація заходів із залучення осіб на післядипломну підготовку та підвищення кваліфікації;
- організація систематичного зв'язку з випускниками Університету усіх рівнів вищої освіти;
- організація створення, супроводження та наповнення змістом, повнотою та актуальністю веб-сторінки Кафедри та інших інформаційних ресурсів, які створені для висвітлення та супроводження діяльності Кафедри в мережі Інтернет;
- встановлення творчих та наукових зв'язків із закладами вищої освіти, установами НАН та НАПН України, галузевими організаціями та підприємствами, ініціювання та укладення угод про співпрацю;
- методично-організаційне забезпечення проведення на базі Кафедри наукових конференцій, семінарів, круглих столів, зокрема: міжнародної наукової конференції «Актуальні проблеми дослідження довкілля», регіонального наукового семінару «Проблеми збереження степових екосистем», вузівських студентських конференцій «Біологічні читання», «Наукові основи збереження біотичної різноманітності», участь в організації та проведенні наукових заходів природничо-географічного факультету;

- методично-організаційне забезпечення участі студентів в етапах всеукраїнських студентських наукових конкурсів та олімпіад;
- участь Кафедри в оформленні та поданні до МОН України відповідних документів для можливого призначення Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка базовим закладом вищої освіти з проведення II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Біологія».

3.5. Інформаційна та профорієнтаційна робота

- налагодження конструктивних, постійно діючих зв'язків з закладами освіти, які закріплені за Кафедрою, та з будь-якими іншими організаціями та закладами вищої освіти, з роботодавцями;
- популяризація біологічної освіти та науки серед молоді через проведення днів відкритих дверей, біологічних квестів, турнірів, виставок, зустрічей з учнівською молоддю та презентацій Кафедри у закладах освіти м. Суми, Сумської області, інших регіонів України та країн ЄС;
- активне залучення підрозділів факультету та Кафедри (ННЦ «Ботанічний сад», бістаціонар «Вакалівщина», музей зоології) до організації та забезпечення екскурсій для учнів м. Суми та Сумської області;
- організація та проведення на базі ННЦ «Ботанічний сад» та бістаціонар «Вакалівщина» літніх наукових біологічних та екологічних шкіл, таборів наукових проєктів, дитячих наукових студій тощо для учнів середніх та старших класів;
- проведення науково-популярних лекцій та тематичних занять на базі шкіл, коледжів та інших закладів освіти, а також на базі організацій, де є потенційні абітурієнти і які виявили згоду співпрацювати з Університетом;
- Посилення профорієнтаційної складової під час проведення тренувального ЗНО з біології, Всеукраїнської олімпіади з біології СумДПУ імені А.С. Макаренка, всеукраїнської наукової конференції-конкурсу «Молодь. Наука. Природа», III етапу всеукраїнських учнівських олімпіад з біології та екології, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів членів МАН.
- популяризація біологічної освіти та науки у медійному просторі через створення спеціальних сторінок у соціальних мережах, вкладок на веб-сторінці Кафедри за допомогою інформаційних ресурсів Університету, де роз'яснюється специфіка підготовки фахівців в Університеті та Факультеті, умови навчання, можливості працевлаштування, наводяться відгуки випускників, фото студентського життя тощо;

- залучення студентів всіх курсів навчання до наукових досліджень, що проводяться кафедрою та до участі у наукових гуртках, які створені та функціонують на кафедрі;
- ознайомлення студентів з перспективами працевлаштування шляхом проведення зустрічей та семінарів з роботодавцями, створення на сайті Кафедри сторінки для інформації щодо працевлаштування випускників.

3.6. Виховна робота

- виховання у студентів національної свідомості, патріотичного ставлення до своєї держави та її інтересів, розвитку професійного інтелекту, широкого кругозору та ерудиції, позитивних моральних якостей та культури, дисциплінованості та організованості;
- створення необхідних умов для ефективного розвитку студентського самоврядування, формування лідерів;
- забезпечення і захист прав та інтересів студентів, зокрема тих, що стосуються організації навчального процесу;
- забезпечення виконання студентами своїх обов'язків;
- поширення принципів академічної доброчесності у студентському середовищі;
- сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів;
- сприяння діяльності студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами;
- організація співробітництва зі студентами інших вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями;
- патріотичне виховання молоді;
- сприяння формуванню високо свідомої, творчої, креативної, суспільно активної особистості.

3.7. Академічна мобільність

- заохочення здобувачів вищої освіти до участі у міжнародних стипендіальних та грантових програмах;
- участь студентів у програмах академічної мобільності у закладах освіти України та країн ЄС з метою проходження практики, заняття у літніх та інших школах, участі у спільних грантових проєктах, участі у наукових заходах, проведення навчально-наукових досліджень тощо;
- сприяння академічній мобільності науково-педагогічних працівників Кафедри у провідних закладах освіти України та країн ЄС, установах НАН та НАПН України з метою підвищення кваліфікації та рівня викладацької діяльності, розвитку професійних компетентностей, опанування новітніми методиками та

технологіями, обміну досвідом щодо передових освітніх технологій, участі у спільних проєктах і наукових дослідженнях, наукового стажування.

3.8. Міжнародна діяльність

- участь в міжнародних програмах академічної мобільності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників;
- забезпечення участі науково-педагогічних працівників Кафедри у міжнародних наукових конференціях, семінарах, конкурсах, виставках в Україні та поза її межами;
- вивчення міжнародного досвіду підготовки фахівців за профілем Кафедри та його використання в освітньому процесі;
- формування спільних наукових програм для отримання грантів на проведення наукових досліджень;
- інформаційно-рекламна робота з набору на навчання іноземних громадян та забезпечення підготовки фахівців з числа іноземців;
- організація/підтримання зв'язків з іноземними випускниками Кафедри, підтримання бази даних іноземних випускників Кафедри;
- обмін магістерськими програмами із провідними зарубіжними закладами вищої освіти в рамках реалізації програм спільного та подвійного дипломування;
- сприяння вивченню та використанню науково-педагогічними і науковими працівниками Кафедри іноземних мов міжнародного наукового спілкування.